

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

46DE BIND

1 9 6 9

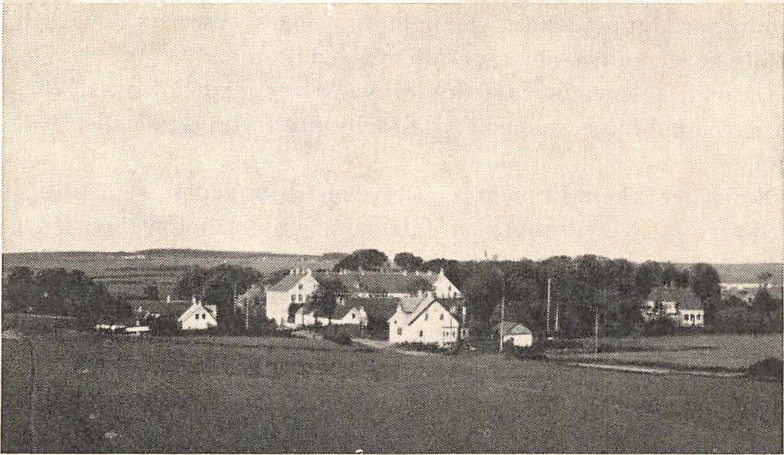
REDIGERET AF BØRGE HJERMOV

KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · ASGER BANG
KOBBERVEJ 27 · 2730 HERLEV
1969

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Kr. Kristiansen: På Jonstrup under første verdenskrig ..	3
Alfred Betz: Fire generationer på »Det gamle Jonstrup« ..	17
Fra Georg Christensens og Morvilles Jonstrup	33
Stævne på Jonstrup	40
Palle Westergaard: Årets gang på Jonstrup	41
Dimittender 1968	46
Regnskab	
.....	48
Jonstrupsamfundets styrelse	48

Jonstrup seminarium 1918.

PÅ JONSTRUP UNDER FØRSTE VERDENSKRIG

Når jeg på redaktørens opfordring nu går i gang med at skildre livet på Jonstrup i ovennævnte periode, er det med en vis ængstelse for ikke at kunne tegne det helt pålidelige billede af denne tid, selv om jeg ganske vist tilbragte årene 1915—18 på den gamle borg.

Det er som at dykke ned i en fjern fortid, en tid, hvor biler og flyvemaskiner endnu ikke havde erobret trafikken, hvor man trillede ud i landet på sin cykle og havde tid nok. Radio og fjernsyn var ukendte faktorer og atomfysik for os et ukendt begreb. Nutidens ungdom vil have svært ved at forstå de livsvilkår, Jonstrup bød på dengang, men som vi fandt antagelige. Vi tænkte i helt andre baner end ungdommen af i dag.

Da jeg sammen med 29 kammerater en augustdag i 1915 ankom til Jonstrup, foregik det til fods fra Måløv station. Jeg havde den obligate violinkasse under den ene arm og en vadsæk under den anden. Vi standsede et øjeblik før hulvejen (den findes jo endnu) og så borgen ligge dernede med Søndersø ude i baggrunden. Vi havde aflagt den et kortvarigt besøg tidligere på somme-

ren og var sluppet heldigt gennem optagelsesprøvens nåleøje, nu skulle borgen altså være vort hjem i de kommende 3 år.

De ældre elever betragtede de nye spirer med lidt overlegne, vurderende blikke, mens vi fik tildelt vore fremtidige beboelsesrum.

Nu er det ikke min mening at give en kronologisk fremstilling af de tre år, jeg tilbragte på Jonstrup, jeg må holde mig til en mere causerende form, men da en del af læserne næppe kender forholdene på Jonstrup, som de dengang var, vil jeg her give en kort beskrivelse af lokaliteterne.

Borgen, der jo engang i fortiden havde været klædefabrik, var en lang hvidkalket bygning med to tværfløje. I den vestlige del fandtes de tre klasselokaler, mens førstesalen, kaldet Westend, rummede elevværelser, det allerøverste, helt oppe under taget, benævntes »Fyret«. Gennem bygningen løb en bred tværgang, og øst for denne fandtes geografi- og fysiklokalet, »Cirkus«, samt opbevaringsrum for den zoologiske og fysiske samling. I det østlige hjørne af borgen var der en rummelig læsestue med nogle temmelig ramponerede møbler. På første sal, »Spirestalden«, var der også her elevværelser, det øverst beliggende kaldtes »Sibirien«. Endvidere fandtes der også her en sløjdsal. Borgen rummede desuden to lærerboliger og et bibliotek.

Parallelt med borgen, på den anden side af den store gård, lå gymnastiksalen, som findes endnu i næsten uændret skikkelse. På første sal fandtes musik- og festsalen samt en lærerbolig. Mod øst afsluttedes gården af elevbygningen, der var forbeholdt 2. og 3. klasses elever. Vest for gymnastiksalsbygningen lå endelig den lille øvelsesskole, der tillige rummede bolig for inspektøren, Spectus.

Spirerne, der installeredes på den gamle borg, måtte være to om et værelse. Dette var meget spartansk udstyret med et bord og to stole samt to jernsenge og en rusten kakkelovn. Elektricitet fandtes ikke, vi medbragte selv petroleumslamper. Til kakkelovnens forsyning fik vi hos portner Jensen udleveret vor ration koks et par gange om ugen, optændingspinde blev hver morgen i vintertiden henlagt foran kakkelovnen.

Det var for øvrigt en almindelig brugt spas, hvis man kom på besøg hos en kammerat, og denne ikke var hjemme, da at fri-

gøre de kroge, der holdt førnævnte sengelejers endestykker i lodret stilling, så at indehaveren, når han ville strække sine mødige lemmer, fandt sig selv liggende på gulvet. Håndvaske eksisterede ikke, vi måtte fylde vore vaskefade fra en vandhane på gangen, og toiletterne, undskyld det fine navn, lå i en lille fritliggende bygning bag seminariet, benævnet »Halløj«. Den havde nogle få w.c.er, dog uden træk og slip, og når den undertiden var stærkt besøgt, måtte man jo »abonnere«. I seminariets nærhed fandtes to pensionater, frk. Petersens og frk. Bildes. Jeg erindrer, at jeg det første år betalte 28 kr. om måneden for fuld kost, og selv om prisen senere forhøjedes, kom den i hvert fald i min tid aldrig over 40 kr. Det har bestemt ikke været nogen guldgrube for værtinderne, for selv om Danmark lykkeligt undgik direkte indblanding i verdenskrigen, opstod der efterhånden mangel på forskellige varer, rationering indførtes, og surrogater af forskellige art dukkede op. Mens gullaschtiden drog over landet, og visse personer tændte cigaren ved en hundredkroneseddel, var det for os en særdeles pengeknapp tid, og vi henfaldt sjældent til større udskjelser end sammen med gode kammerater at nyde en kop erstatningskaffe og et stykke wienerbrød. Spiritus var bandlyst for de flestes vedkommende, da der i min tid eksisterede en kraftigt agiterende afholdsforening på seminariet, og tobaksforbruget indskrænkede sig i reglen til en omgang cigarer til 8 øre stykket, hvis man havde været så heldig at erhverve et ug ved eksamensbordet.

Var årene 1915—18 da en trist og bedrøvelig tid? Ingenlunde! Vi lærte hurtigt at hygge os sammen, alt uægte og forlorent blev hurtigt skuret af os, og vi fandt sammen i et ubrydeligt kammeratskab, der har holdt sig gennem årene og manifesterede sig ved vort 50 års jubilæum i maj i år.

I 1915 eksisterede endnu nogle af Jonstrups gamle traditioner. En af de første aftener, efter at vi havde holdt vort indtog på borgen, marcherede vi alle ud gennem Jonstrupvang til Afroditens øje. Her blev vi budt velkommen af 3. klasses duks, senere seminarielærer på Nr. Nissum seminarium H. J. Hansen, vi fik lært »Den gamle Borger«, og vi måtte trille sten op ad bakken. En søndag nogle dage senere foregik Frederiksdalturen, hvor vi

Frederiksdalturen 1916.

travede den lange vej gennem Hareskoven ud til Furesøen og på hjemvejen prøvede at ramme et hul i ønskebøgen. Nordsjællands dejlige natur åbnede sig for os i disse dage.

Men der var jo også traditioner af mindre behagelig art. Således kunne f. eks. et par spirer en aften få besøg på knejpen af en deputation fra 3. kl. — ærværdige herrer, alle bærende lange piber og udsendende tunge røgskyer. Tobakken var i høj grad surrogat, for en stor del gummi, og de efterlod en stank, så det tog beboerne flere timer at gøre knejpen beboelig påny. Denne tradition, som vi senere gentog, var ikke nogen ublandet fornøjelse for rygerne. Vort forsøg blev for øvrigt brat afbrudt af Fatter med det resultat, at pibeejerne flygtede til alle sider. Så blev det os senere meddelt, at det også var tradition, at spirerne afholdt en koncert, men først på et tidspunkt, hvor borgens beboere for længst burde hvile i Morfeus' arme. Vi havde da også mod og fantasi til at løse opgaven, og omfattende forberedelser blev truffet. En aften silde stod vort symfoniorkester opstillet på Spirestalden. Instrumenterne var violiner, der var bragt i tilbørlig »mis«stemning, samt nogle kasserede orgelpiber, som vi havde fundet oplagret på borgen. Slagtøjet bestod af kakkelovns-

skærme, der kunne bearbejdes med kakkelovnsrensere og kulskovle. På et givet signal satte vi alle ind. Resultatet var øredøvende. Et moderne pigtrådsorkester er det bare vand mod den kakafoni, vi formåede at præstere. Efter ouverturen var der en lille pause, hvorefter vi tog fat med fornyede kræfter.

Endelig kom det forventede resultat, Spectus dukkede op og udtalte sig meget nedsættende om vore musikalske færdigheder, orgelpiberne konfiskeredes, vore navne opnoteredes, en slap dog fri, da han havde gemt sig i et skab. Et nærmere grundlovsforhør bebudedes afholdt næste morgen. Da Fatter var bortrejst, blev det Steno, der som ældste lærer skulle behandle sagen. Vi undskyldte os med, at vi mente, det var en tradition, men Steno erklærede, at det var en meget dårlig tradition, og at »den i hvert fald aldrig plejede at finde sted så sent«. Affæren var dog hurtigt glemt.

I øvrigt kom vi hurtigt ind i arbejdets rytme. Derfor sørgede seminariets dygtige lærerstab, som her kort skal omtales.

Forstander Stig Bredstrup, borgens Fatter, stod vi som regel på en god fod med. Han kunne nok være impulsiv, men besad også evnen til at hygge sig blandt os unge. Han lyttede velvilligt til eksempler på klassens humor, som vi dog aldrig drev for vidt, og hans foredrag kunne i hans bedste stunder være både fængslende og beåndede, så han havde os i sin hule hånd. Dickens og Blicher var hans yndlingsforfattere. Personlig kom jeg i hvert fald til at holde af ham. Vi havde ham i troslære, kirkehistorie og pædagogik, men fik ham tillige i dansk i 2. kl. efter cand. mag. J. J. Nielsens død. Ved stilgennemgang morede det ham især at fremdrage eksempler på nyskabelser i sproget. Således fandt han i en af vore stile det sære ord »verdensmandsmaske«, der jo nok, udtalt med rette betoning, kunne kalde smilet frem. I sidste halvdel af vort 2. år på Jonstrup havde han en svaghedsperiode, forståeligt nok, han mistede jo sin eneste datter i december 1916 og fik pludselig ansvaret for 3 småbørn. Han rettede sig dog igen, og da han i oktober 1917 holdt sin tale ved mindestenens afsløring, var han igen borgens Fatter, der formåede at rive sine tilhørere med.

Cykleturen med Fatter.

Den sidste sommer fik vi da også, traditionen tro, vor cykleudflugt sammen med Fatter. Vi kørte over Farum til Birkerød, hvor vi besøgte kirken, og derfra over Hørsholm ud til Rungsted kyst, hvor Fatter gav kaffe og cigarer på kroen, og så gik turen ad Strandvejen til Klampenborg og derfra over Lyngby hjem til borgeren, en helt god præstation i hans alder.

For vor matematik- og fysiklærer J. F. Johansen, kaldet Wudden, nærrede vi stor respekt. Hans arbejde var, for at bruge et af hans egne udtryk, »meget godt og udmærket«, selv om »forsøget ikke altid lykkedes«. Den eneste gang, jeg har set ham stå magtesløs i en situation, var i en praktiktimeste med børnene i øvelsskolen. To af pigerne fik et latteranfald, som ikke kunne standses, selv ikke af Wudden.

K. Steensen, »Steno«, var en fremragende lærer i sang og musik. Vi gik altid med glæde til hans timer. Han arbejdede tålmodigt og målbevidst, og der var »sanlig« metode i hans undervisning. Vi fik lært at synge fra bladet, og Steno opgav nødigt en elev trods dennes ubehjælpssomme »mis«greb på violinen. Det kunne hænde, at han den sidste time før juleferien selv spillede for os på sin violin. Han havde en fyldig, smuk tone, og når han tolkede f. eks. Johan Svendsens Romance eller Joachim Raffs Cavatine, lyttede vi alle andægtigt.

Eggert Luddahl, altså Fus, havde vi kun som lærer i spireåret, da han tog sin afsked i sommeren 1916. Vi havde ham i historie og bibelhistorie, og jeg er stadig i besiddelse af bøger, fyldt med »fusnoteringer«. Vi oplevede hans pudsigheder og var vel ikke altid lige artige. Vi vedtog ganske vist engang, at nu

ville vi håndhæve ro og orden i hans time, men overrasket over denne nye tingenes tilstand var Fus i den påfølgende time så ustyrlig morsom, at vore gode forsætter ikke lod sig gennemføre.

»Cand mag« J. J. Nielsen var en fremragende dygtighed. Vi havde ham i 1. klasse i fagene dansk, geografi og naturhistorie. Hans stilgennemgang var lærerig og vidnede om hans uhyre flid og eminente sprogforståelse. Desværre havde vi ham kun de første 4 måneder af spireåret, han afgik ved døden d. 9. januar 1916. Som vikar i hans timer i naturhistorie og geografi fik vi resten af skoleåret den senere professor i zoologi Knud Jessen, mens dansktimerne overtoges af Spectus.

Spectus, øvelsesskolens leder R. Benzon, var seminariets skrive­lærer, han havde her sit eget system, der kendetegnede hans elever i mange år. Som praktiklærer var han udmærket, men han var jo tillige borgens inspektør, og vi undgik derfor ikke adskillige kontroverser med ham.

A. J. Hansen, »Gumni«, var gymnastiklærer samt lærer i fysiologi. Han var en alvorlig og hjertensgod, religiøst præget mand, der gerne åbnede sit hjem for os.

I tegning havde vi O. Stenfeldt Nielsen, der en gang om ugen kom ud fra København og satte os i gang med at gengive forskellige træmodeller på papiret, det kaldtes at »pedre«. Hans stående bemærkning var: »Hvad er det for en underlig en, De har lavet?«

Da vi mødte op på borgen efter sommerferien 1916, var vi spændte, vi skulle stifte bekendtskab med to nye lærere, der skulle overtage Lunddahls og J. J. Nielsens embeder. Den ene, cand. theol. O. Kejser, fik vi i historie og i 3. kl. tillige i dansk. Han var en dygtig og forstående lærer, med hvem vi fik den bedste kontakt. Vi blev gjort bekendt med adskillige historiske personers stamtavler.

Den anden, cand. theol. & mag. Hakon Jørgensen, skulle overtage geografi- og naturhistorietimerne. Begge lærere havde et konstitutionsår. Dette år blev for »Hakon« en tragedie. Han slog slet ikke til, hans undervisning var planløs og lattervæk­kende, han manglede helt disciplinære evner, og vi var alvorligt bange for eksamensresultaterne. Vi rettede en henvendelse til Fatter om forholdene, og han overværede da også en af Hakons timer og forstod, at her måtte han skride ind. Ved konstitutions-

Scene fra »Jonstruppere«.

årets slutning blev det meddelt Hakon Jørgensen, at han ikke kunne blive fast ansat. Han forlod seminariet og vendte tilbage til Københavns skolevæsen. Det var tragisk, men ville sikkert have været endnu mere tragisk, om han var forblevet på Jonstrup.

Hans efterfølger blev cand. mag. Hauch, men han fik ingen timer med os, bortset fra praktik.

Forskellige arrangementer oplevede vore »grå« hverdage gennem årene. Om efteråret var der komedieopførelsen, hvor vi bl. a. oplevede Rudolf Bruhns »Jonstruppere« med ham selv som instruktør og med Stenos musikarrangement, og der var skoleballet. Aftenen før juleferien var der julefest på musiksalen. Her optrådte 2. og 3. kl.s sangkor med forskellige numre, bl. a. Fuciks »Kinesermarsch«. Teksten består udelukkende af mærkelige, fremmedartede ord uden dybere mening. Et enkelt udtryk »rappelterus« blev imidlertid ændret til »trappen til Fus«, og et andet ord »fukienne« ændredes til »Fusiemma« (∴ fru Fus). Dette bemærkedes dog af Wudden, der gjorde Fatter opmærksom »herpå«. Han lod så uden at vække opsigt koret vide, at slige tekstforbedringer fremtidigt måtte undgås. Vi blev også i vint-

Fodboldholdet 1915—18.

rens løb præsenteret for flere af tidens kendte personligheder: professor Edv. Lehman, pastor Falk Rønne, forfatteren Jakob Knudsen og flere andre. Vi var også et par gange i Det kongelige Teater og overværede opførelserne af Lohengrin med Peter Cornelius og Eugen Onegin med Niels Hansen og Helge Nissen.

Undertiden afholdtes der også gudstjenester på borgen. Således erindrer jeg en pinse, hvor de fleste af os på grund af den nær forestående eksamen forblev på borgen. Vi henvendte os da til Fatter og bad ham holde en pinseprædiken for os. Han erklærede sig straks villig, og så holdt vi pinsehøjtid på musiksalen og sjungede »I al sin glans nu stråler solen« af fulde lunger.

Indenfor vor egen klasse havde vi forskellige fritidssysler i gang. Vi startede naturligvis et blad, »Kuren«, der nåede at udkomme med 12 numre, vi havde et velspillende fodboldhold, og vi fik oprettet et kor samt et lille orkester. Jeg fik det ærefulde hverv at være dirigent såvel for koret som for orkestret, selv om mine musikalske kvalifikationer sikkert var lovlig ringe, men måske havde jeg visse evner som dirigent. I hvert fald kom jeg siden gennem mange år til at arbejde med et mandskor.

Orkestret havde følgende besætning: 1. og 2. violin, bratsch,

cello, fløjte og klaver. Vi gav os i kast med temmelig voksne opgaver som ouverturen til »De lystige koner«, Mozarts Don Juan ouverture, Gades Ossianouverture og Strauss' An der schönen, blauen Donau. Steno interesserede sig også for os og arrangerede nogle af sine »lyriske stykker« for vor besætning, bl. a. »Den gamle Violin«. Vi gav naturligvis koncerter for kammeraterne og var også en gang inviteret op til Værløselejren for at underholde soldaterne.

I efteråret 1917 besluttede vi at efterkomme den opfordring, Rudolf Bruhn tidligere havde rettet til os ved en foredragsaften på borgen: at rejse en mindesten ude ved »øjet«. Jeg har i Jonstrupbogens bind 11 givet en udførlig beretning om dette arbejde, og Fatters og Rudolf Bruhns taler ved afsløringen er refereret flere gange i de følgende bind. Alligevel vil jeg af hensyn til nye læsere give en kort omtale af dette foretagende. Der var to opgaver at løse. Søen skulle renses for vandplanter, der var ved helt at skjule dens overflade, og en egnet sten skulle findes og rejses over for søen.

Søen blev rensed — ved hjælp af en gammel båd, udlånt af gartneren på villa Jonstruphøj. Den stagede vi rundt i og fiskede planterne op, og der var adskillige bådlaster. Stenen fandt vi langt inde i skoven, og det var ingenlunde noget let arbejde at få den transporteret til dens nuværende plads. Vi kendte jo det historiske eksempel, hvor man trak skibe over land på ruller, følgelig prøvede vi samme fremgangsmåde, og den lykkedes. Hertil anvendtes en sluffe, konstrueret af Th. Hansen fra 2. kl. — Der var indkommet mange forslag til indskrift på stenen. Jeg hidsætter her dem, jeg er i besiddelse af: Borger, drag herud, tro mod Jonstrups uskrevne Bud. — Her ved Sø og Skov hævder vi vort Jonstrups Lov. — Husk, at Stenen ved Sø og i Skov minder om Jonstrups uskrevne Lov. — Så længe Jonstrup må bestå, dets Traditioner ej forgå. — Årene rinde, Tiderne svinde, lad Traditioner ej blot blive Minde. — Stå Sten som Samlingsmærke for Jonstrups Sønneskarer stærke. — Det af vort Arbejd', som bliver til gavn, vokser i Slægter, som glemte vort navn. — Hvad vi øve, skal stå Prøve til de sene tiders Dom. — Kundskab er Magt, men med Ånd i Pagt. — Kundskab er en Fører god. —

Hid mig slæbte de, som stræbte her at samle under Kroner Jonstrups gamle Traditioner. — Jeg står som Værn ved den stille Sø om Jonstrups minder, som ej må dø.

Alle forslagene var indsendt anonymt. Ved afstemning på læsestuen blev det sidstnævnte forslag vedtaget, og jeg var nok en lille smule stolt over, at mit forslag gik af med sejren. I hvert fald glædede det mig især, da Fatter ved stenens afsløring d. 14. oktober 1917 byggede sin tale over denne indskrift. Rudolf Bruhn talte også, som altid beåndet, og mange gamle Jonstrupere var mødt op. Bagefter var der chokoladebord på borgen — De samlede udgifter udgjorde kr. 236,58. Stenhuggerarbejdet androg 100 kr. og det førnævnte chokoladebord 90 kr. Sluffen blev solgt som brændsel og indbragte 5 kr. 61 øre.

Vinteren 1917—18 blev for øvrigt en streng tid. Den store krig rasede stadig uden for vore grænser, vi læste daglig i aviserne om så og så mange tusinde faldne, men jeg må med skam tilstå, at det efterhånden forekom os som noget, der skete i en anden verden. Når man i vore dage oplever ungdommens stærke reaktioner overfor det, der sker i et så fjerntliggende land som Vietnam, så følte vi os vist langt mindre engagerede i det vældige opgør mellem stormagterne, selv om der vel ikke var tvivl om, hvor vi havde vore sympatier.

Aakjær skrev i sit smukke digt:

Du puslingeland, der hygger dig i smug,
skönt hele verden brænder bag din rude.

Ja, vi hyggede os, så godt det lod sig gøre, men mærkede i høj grad mangelen på forskellige nødvendige ting. Brændselsrationerne blev mindre, så nu kunne man tit finde borgens beboere travende rundt i Jonstrupvang, beskæftiget med brændesamling. Dette brændsel var jo imidlertid temmelig vandholdigt og måtte tørres, før det kunne anvendes. Petroleumstildelingen hørte næsten helt op, en overgang fik vi udleveret stearinlys, men man gik så over til at anskaffe karbidlamper. Vi fik udleveret en dåse af dette ildelugtende brændstof, vist nok hver 14 dag, og med denne noget upålidelige lysgiver klarede vi os resten af vinteren.

En begivenhed, der dog fremkaldte en vis opsigt og blev årsag til mange meningsudvekslinger, var salget af de vestindiske øer i 1916. Rer stod synspunkterne skarpt over for hinanden.

Endelig kom foråret, og dermed stod eksamen for døren, men først afvikledes dog den højere dimission, der i 1918 afholdtes på musiksalen. Denne gamle tradition har tidligere været behandlet i Jonstrupbogen, og et eksamensbevis har været gengivet, så jeg vil indskrænke mig til at meddele, at de tre censorer ankom, iført festdragt og høj hat, eksaminerede os grundigt og overdrog os de kunstfærdige eksamensbeviser. En af eksaminanderne dumpede dog på grund af en bundkarakter i faget kur-mageri, han havde ganske vist for nylig forlovet sig, men dette skridt var endnu ikke kommet til kammeraternes kundskab.

Så fulgte den skriftlige eksamen. Vi skulle skrive en dansk, en pædagogisk og en religiøs stil. Vor danske stil hed: »Fortrin og mangler ved et demokratisk styre«, den pædagogiske »Undervisning og belæring som moralsk opdragelsesmiddel« og den religiøse »Den kristne tro på Guds styrelse«. Jeg har endnu mine tre kladder liggende.

Efter denne kraftanspændelse havde vi nogle fridage, før den mundtlige eksamen begyndte, men da vi skulle opgive et temmelig omfattende stof, var der nok at tage fat på. Nu kunne man hver dag se den »peripatetiske« skole praktiseret. På de ensomme skovveje og stier i Jonstrupvang kunne man finde borgerne vandrende, fordybede i en opslået bog, eller man kunne finde dem liggende på Tyreengen eller nede ved Søndersø. På borgen brændte karbidlamperne til langt ud på natten, mens andre stod op kl. 3 for at udnytte dagslyset.

Som censorer ved eksamens 1. del året før havde vi haft navne som professor C. Juel i matematik, professor P. Dahlberg i geografi, dr. William Sørensen i naturhistorie og fru Kirstine Meyer i fysik.

Professor Juel kunne sidde hensunken i stille meditation, men det skulle man ikke lade sig narre af. Pludselig kunne han vågne op og lange et uventet spørgsmål ud. Professor Dahlberg prøvede at lokke navnet på Goethes by Weimar ud af mig, men det var desværre slettet af min hukommelse.

Til 2. del kunne vi vente censorer som professor N. A. Larsen, dr. Moltesen og i sang og musik professor Nebelong. I historie skulle vi opgive adskillige hundrede sider, dels nordenshistorie, dels verdenshistorie. Nogle af kammeraterne opdagede for sent, at repetitionen af dette omfattende stof ikke kunne nås på den knapt tilmålte tid, og koncentrerede sig derfor om andre opgaver. Følgelig blev resultaterne i historie temmelig ynkelige, hvad dog hverken var dr. Moltesens eller Kejsers skyld. Personlig havde jeg dog ingen grund til at klage, da historie altid har haft min interesse.

Ved prøven i sang og musik skulle vi synge en melodi fra Tofte's melodibog samt spille en anden på violin, og derefter skulle vi indøve en melodi med børnene fra øvelsesskolen. Her indtraf en pudsigt episode, som min gamle ven nok tilgiver, at jeg medtager.

Da han med taktstokken i hånden stod foran nodestativet og ville give starttegn til børnene, kom han til at slå pinden mod stativet med det resultat, at den steg højt op under loftet for derefter behændigt at blive indfanget af dirigenten. Hændelsen fremkaldte behersket munterhed. Professor Nebelong foreslog velvilligt: »Prøv igen, unge mand!« Forsøget gentoges, men med nøjagtigt samme resultat som første gang, pinden forlod atter dirigentens hånd og havnede denne gang på gulvet. Da var intet øje i salen tørt, og professor Nebelongs mave gyngede faretruende.

I praktik havde vi i årets løb haft nogle timer i øvelsesskolen, suppleret med besøg hos førstelærer H. Novrup i Måløv skole, men megen rutine var vi ikke i besiddelse af. Ved eksamen fik vi udleveret en opgave og havde så en vis tid til udarbejdelsen af en udførlig disposition, det foregik gerne på håndbiblioteket. Når »dispen« var afleveret, skulle vi så give en prøve på vor undervisningsfærdighed med et hold elever fra øvelsesskolen. Børnene forstod næsten lige så godt som censorerne at vurdere vore præstationer, og hvis vi havde deres bevågenhed, gjorde de sig hæderlige anstrengelser for at hjælpe os. Faldt der en pæn karakter, var de også sikre på at blive belønnet med slik hos købmanden.

Og så var trængslerne til ende. Den højtidelige dimissionsdag kom. Vi sad på musiksalen, iført festdragt, og lyttede til Fatters afskedstale, og vi fik vore eksamensbeviser udleveret. Om aftenen vandrede vi ud til »øjet«, til vores mindsten for at sige farvel. Vi hørte afskedskvartettens vemodige melodi fra den anden side af den blanke sø — för sista gången, og vi stod nok mange af os med en mærkelig sugen i brystet. Nok længtes vi efter at komme ud og finde et fremtidigt virkested, men alligevel — dette var et vemodigt farvel.

Jeg følte det i hvert fald, som Rudolf Bruhn beskriver det i sit smukke digt:

»Det toner fra skov, og det kvidrer fra krat,
og våren er just, som den plejer,
du står ved dit vindu og lytter i nat
og synes, det hele du ejer.
I morgen der blæses til opbrud på ny,
og nu er det jer, som det gælder.«

Jeg har mange gange senere stået ved stenen, altid hvert femte år, sidste gang en solbeskinnet majdag i år, sammen med mine nulevende kammerater, vi var endnu 17. 50 år er vel en lang tid, men på denne dag var det, som om de mellemliggende år var glemt, og vi igen var de unge svende fra 1915—18,

for sommerluft gennem sindet strømmer,
og søen stille bag bladene drømmer,
hvor mindets tusinde kilder sprang
i Jonstrupvang.

Mine Jonstrupår blev i hvert fald for mig en rig og lykkelig tid, trods mangler og besværligheder.

Nu er den et minde — men et minde for livet.

FIRE GENERATIONER PÅ »DET GAMLE JONSTRUP«

— og deres virke i skolens tjeneste.

Hvert år bliver Jonstrupsamfundets medlemmer mindet om »Øjestenen«, når de modtager Jonstrupbogen. Jeg synes, det er en smuk tanke, at man bruger »Øjestenen« som forsidebillede, såvist som »Øjet« og stenen med Kristiansens smukke vers er stedet, hvor alle minderne fra Jonstrup vælder frem, når man kommer derud, enten alene eller helst i følge med gamle klassekammerater.

Selv bliver jeg daglig mindet om »Øjestenen«, da jeg har en udmærket bronzekopi af stenen stående foran mig på mit arbejdsbord. Ved siden af står et smukt sølvbæger formet som en kalk og med indgraverede motiver af Thorvaldsens kendte relieffer: »Dagen« og »Natten«. Dette sølvbæger fik min bedstefader, slægtens første jonstrupper, på sin 78-års fødselsdag den 10. oktober 1897 som »Minde fra taknemmelige elever«, to gamle skoleelever, som han havde forberedt til optagelse på Nykøbing Latinskole.

Disse to minder erindrer mig til stadighed om, hvad jeg og min slægt, som i fire generationer har været elever på Jonstrup seminarium, skylder »Det gamle Jonstrup«.

I det følgende skal jeg da sammen med min søn forsøge at give fire tidsbilleder fra Jonstrup, på de tider, hvor slægten har søgt seminariet, og dernæst fortælle lidt om vores senere virke i skolens tjeneste; det vil jo samtidigt blive fire tidsbilleder af helt forskellige perioder i skolens historie.

Fra professor Jensen's Jonstrup.

I juni måned 1843 blev min bedstefader, Alfred Betz, optaget på Jonstrup seminarium efter først at have erhvervet aldersdis-

pensation, da han var 23½ år, og aldersgrænserne for optagelse var 18 og 23 år.

Forinden havde han af familiære grunde fået en 5-årig kontrakt som handelslærling hos en urtekræmmer i Nyhavn og sluttede læretiden med en svendeeksamen. Under læretiden i København besøgte han flere gange sin broder Christian Betz, der var blevet elev på Jonstrup seminarium.

Resultatet af besøgene, som altid foregik pr. apostlenes heste, blev, at han fik mange gode venner blandt seminaristerne og interesse for lærergerningen, så at han efter i et par år som handelsmedhjælper at have opsparat en lille sum penge sagde farvel til handelen og blev indkvarteret hos en parcellist i Jonstrupvang og forberedt til optagelsesprøve på seminariet af seminarielærer Horst.

Medens de fleste af de elever, der blev optaget sammen med min bedstefader, var 18—19 år, kom min bedstefaders større modenhed og hans svendeeksamen ham til gode, så han blev optaget i 2. klasse og gennemførte sin læreruddannelse på 2 år — og så blev han endda nummer ét i sin klasse.

Hvordan var der så på professor Jensens Jonstrup? Mange beklagede sig over det kasernemæssige liv, over den åndløse og mekaniske måde, hvorpå undervisningen foregik og over, at eleverne blev kørt i for stramme tøjler.

Men *dét* er jo også 125 år siden.

Dog ikke alle så sådan på livet og på undervisningen på Jonstrup. Professor Kroman, der også var gammel jonstrupper, udtalte sig positivt om undervisningen, og min bedstefader — en almindelig jonstrupper — fandt, at selv om livet på seminariet var regelbundet, var det dog meget friere end det liv, han havde været vant til, da han stod i forretning fra 6 morgen til 11 aften, og han forlod seminariet med stor veneration både over for forstander og lærere.

Men der hørte dengang også mere til livet på Jonstrup end studierne. Der var kammeratlivet, som altid har betydet meget for eleverne på dette »kostskoleseminarium«, og så var der festerne. Hvert år fejredes seminariets stiftelsesdag den 14. marts med et stort bal, og sommetider var der desuden aftenunderholdning med musik og dans. Sådanne baller kan jo let

føre til, at eleverne tager »3. del« før »2. del« af eksamen, og sådan gik det også min bedstefader.

Broderen, der blev dimitteret 1843, var blevet forlovet med Louise Skjoldager, en datter af lærer Skjoldager i Brede. Hendes søstre kom jævnligt med til ballerne på Jonstrup, og da min bedstefader jævnligt fulgte med deres broder, som også var jonstrupper, til hjemmet i Brede, ja så var det sket for hans vedkommende, og i 1844 blev han forlovet med Justine Skjoldager.

Nogen tid inden dimissionen blev seminarielærer Andersens datter viet i kirkeværløse kirke til G. Bindsbøll, Thorvaldsens museums bygmester. Vielsen blev foretaget af Bindsbøll's broder, pastor Bindsbøll fra Nakskov. Et kor af seminarister sang ved vielsen.

Efter vielsen blev min bedstefader kaldt op til professor Jensen, hvor pastor Bindsbøll var til stede og tilbød ham pladsen som tredje lærer ved Nakskov realskole. Tilbudet blev selvfølgelig modtaget med tak, men med den indvending, at han jo dog først skulle have sin eksamen. »Professor Jensen siger, at De nok bliver dimitteret«, lød svaret. Og det blev han, endda med hovedkarakteren: udmærket duelig.

Så var de to år på Jonstrup slut, og lærergerningen kunne begynde.

I to år virkede min bedstefader ved realskolen i Nakskov, hvor samarbejdet med lærerkollegerne og ikke mindst med bestyreren, Carl Hjort, var af så stor værdi for ham, så han syntes, at hans lærervirksomhed dér forekom ham at være som et kursus i fortsat læreruddannelse i en tid, hvor der ikke fandtes en lærerhøjskole. Imidlertid var lønnen så ringe, at han måtte give privatundervisning efter skoletiden, hvorved hans arbejdsdag kom op på indtil 11 undervisningstimer. Med et sådant arbejdsprogram var det ikke underligt, at han af og til søgte embeder i landsbyskolen, og resultatet blev, at han på anbefaling af pastor Bindsbøll og den stedlige provst i 1847 blev kaldet til enelærerembedet i Idestrup, til hvilket embede godsejer Tesdorpf på Orupgård, en af skolepatronerne, havde ønsket en ung og kraftig mand, da skolen både var noget forsømt og overfyldt.

Overfyldt! Ja, det tør siges. Da min bedstefader tiltrådte em-

bedet, var han ene om 112 børn fordelt i 2 klasser, som gik i skole hveranden dag. Men elevtallet voksede stadigt, og da det var nået op på 131, besluttede sogneforstanderskabet på eget ansvar at dele skolen i 3 klasser med 2 dages ugentlig skolegang for hver klasse, da børnene ganske simpelt ikke kunne være i skolestuen fordelt i 2 klasser. I den anledning kom biskop Monrad på visitats i skolen og noterede i skolens protokol: »Vel tilfreds med skolens tilstand, men det store børnetal nødvendiggør ansættelsen af en andenlærer.« Der kom bare ikke nogen andenlærer, men til gengæld blev der udskilt et nyt skoledistrikt, og det lettede da noget på børnetallet.

I det hele må undervisningen i Idestrup skole have været meget tilfredsstillende, thi biskop Monrad, som jo var lige så interesseret i skolernes trivsel og i lærernes gerning som i menighedernes liv og præsternes embedsførelse, fattede særlig interesse for arbejdet i Idestrup skole, så han i 1874 holdt visitats i skolen og samtidig indstævnedes stiftets lærere som tilhørere.

30—40 lærere mødte, så der var trængsel i skolestuen, hvor der i forvejen var 44 elever i ældste klasse og 56 elever i yngste klasse.

Min bedstefader katekiserede over 1. Tim. 3,16. Monrad krævede i retskrivning, at ældste klasse skulle gengive »Sven Due« i prosa, og selv eksaminerede han i regning, hvor han søgte at finde grænserne for børnenes viden såvel opad som nedad.

Nogen tid efter visitatsen modtog min bedstefader et brev fra biskop Monrad med meget gode karakterer i samtlige fag for begge klassers vedkommende. At læreren i Idestrup var meget tilfreds med resultatet er jo forståeligt, »men stolt? Nej, snarere undselig,« noterede han.

Foruden det krævende skolearbejde havde min bedstefader både kræfter og evne til at deltage flittigt i skolemøder både i stiftet, i Roskilde og i København, for stadig at holde sig à jour, og til privat at undervise mange af sine dygtigste elever, nogle til præliminæreksamen, andre til optagelse på Næsgårds Agerbrugsskole eller til Latinskolen i Nykøbing F. Hertil kom hvervenerne som kirkesanger og kirkeværge.

Desuden blev han en stærkt interesseret landmand. Til embedet hørte en jordlod på 5 tdr. land; hertil kom 7 tdr. land, som

pastor Oldenburg overlod ham i forpagtning af præstegårdsjorden. Det hele blev drevet i mønsterværdigt sædskifte, så Tesdorpt foranledigede, at Det kgl. Landhusholdningsselskab i en periode anbragte landvæsenselever hos min bedstefader. Samtidig var han foregangsmand med dyrkning af runkelroer og kommen, hvoraf især den sidste avl var i en sådan pris, at han blev en holden mand.

Selvfølgelig kom der en tid, hvor alderen krævede en afvikling af det virksomme livs mange gøremål. Landbruget måtte afskrives, og til hjælp i skolearbejdet blev der antaget en hjælperlærer i nogle år, inden min bedstefader i 1895 i en alder af 76 år søgte sin afsked.

Offentlig anerkendelse af skolemesteren i Idestrup udeblev ikke, idet min bedstefader i 1874 blev dannebrogsmænd og i 1896 udnævnt til kammerråd. Han døde i 1901, 81 år gammel.

Når jeg har givet et måske vel fyldigt billede af slægtens første jonstrupper, såvel af hans seminarieophold som af hans gerning, skyldes det, at jeg vil tro, at det måske kunne have sin interesse at høre, hvordan en virksom lærer brugte sine kræfter og sin tid for omkring hundrede år siden, og så tænke på de gøremål, der påhviler en interesseret og virksom lærer i dag.

Fra Driebeins Jonstrup.

I juni 1869 blev min fader, Christian Betz, optaget på Jonstrup seminarium. Medens min bedstefader var »for gammel«, da han søgte optagelse på seminariet, men til gengæld klarede seminarieuddannelsen på to år, var min fader »for ung«, kun 16 år, hvorfor han måtte gå fire år på Jonstrup.

Fra min fader har jeg kun mundtlige beretninger om hans seminarietid. Men af hvad han har fortalt, fremgik det tydeligt, at han tænkte med stor glæde tilbage til årene på Jonstrup.

Tiden under Driebeins forstanderskab og med lærerpersonligheder som Beyerholm, Hans Mortensen og Carl Mortensen er blevet kaldt »guldalderen« på Jonstrup af så kendt en gammel jonstrupper som professor N. A. Larsen, der var elev på Jonstrup tre år efter min fader. Hans »Jonstrup-erindringer« i Jon-

strupbogen 1933 svarer nøje til det billede, jeg har dannet mig af Driebeins Jonstrup gennem min faders fortælling.

For min faders og hans seminarielærekammeraters vedkommende blev kammeratskabet på Jonstrup i mange tilfælde til et varigt venskab, og for hans klasse resulterede det i aftalen om at mødes hvert femte år; en aftale som blev holdt i 55 år.

Efter at have taget sin eksamen i 1873 med karakteren: meget duelig blev min fader huslærer hos baron Rosenørn-Lehn på Orebygård på Lolland, og i 1877 enelærer ved Hunseby skole uden for Maribo. Det var et dejligt sted at være, i en smuk egn med en venlig befolkning og med søde piger i Maribo. En af dem blev min moder.

Over min faders skrivebord hang altid et billede af biskop Monrad. Han kom flere gange på visitats også i Hunseby skole. Adskillige lærere i stiftet var ikke særlig begejstrede for Monrads besøg; nå, det havde måske sine årsager! Men min fader fandt tværtimod visitatserne og de efterfølgende samtaler med lærerne både interessante og belærende, og ved de efterfølgende middage i hjemmet var Monrad en meget spirituel og venlig gæst og viste sig som en stor børneven.

I 1883 blev farbroderen, Christian Betz, efter ansøgning afskediget som lærer i Slangerup og organist ved Slangerup kirke, og min fader fik nu lyst at søge hans embede, som var adskilligt bedre lønnet end embedet i Hunseby.

I den anledning tog han ind til Nykøbing og fik foretræde hos biskop Monrad, hvem han fortalte om det ledige embede i Slangerup og spurgte, om det var muligt at få en anbefaling. Nej, Monrad skrev ikke anbefalinger — men efter en lille pause tog Monrad sin visitatsbog frem. »De skal få anbefalingen,« lød svaret. Min fader fik ikke blot anbefalingen; han fik også lærerembedet i Slangerup, og han var ikke i tvivl om, at Monrads anbefaling var en væsentlig årsag hertil.

I Slangerup, den forhenværende købstad med de mange historiske minder, fik min fader 24 gode år. Til at begynde med var han enelærer, men siden voksede elevtallet, så der blev ansat en andenlærer; dog blev skolen aldrig større, end at den havde »den

lille skole«s fordel: Lærerne kendte hvert hjem og dermed hver elevs forudsætninger og muligheder.

Undervisningen koncentrerede sig endnu dengang om hovedfagene, og i disse fag nåede mange elever at erhverve sig en solid kunnen. For min faders vedkommende gav det sig udtryk i udgivelsen af en lille dansk grammatik og en regnebog i samarbejde med hans fader.

I 1901 flyttede skolen op i en efter datidens forhold meget flot og anelig ny skolebygning med dejlige embedsboliger til de to lærere.

Den flotte skolebygning, der nu er kommunekontor, har sin særlige historie, idet den i det store og hele var en gave fra en gammel slangerupper, direktør Anders Jensen. Han stammede fra et lille hjem på »Øen«, en af Slangerups udmarker, men var blevet en velstående mand gennem sine foretagender: Marienlyst ved Helsingør og Paladshotellet i København og ville nu vise, at han huskede sin fødeby.

Desværre kom min fader til at lide af en stadig mere udtalt nervøs hovedpine, så han først måtte have en hjælpelærer og til sidst blev nødt til at søge sin afsked og sige farvel til sin lærergerning — og det var svært.

Efter at vi havde boet i Hellerup i et halvt år, var min fader så heldig at blive kordegn ved Sankt Matthæus kirke på Vesterbro, og med det stille arbejde i kirken og på kordegnkontoret forsvandt hans hovedpine.

Flytningen til Valdemarsgade fra huset og haven i Slangerup var ellers en slem overgang; men selv glemte jeg det ret snart, fordi jeg kom til at gå i Schneekloths skole. Skolegangen dér med et skoleklima, der var langt forud for sin tid og med en flok fremragende lærere (i dansk havde jeg således Georg Christensen) kom til at betyde meget for mig. Samtidig fik jeg en flok prægtige kammerater og kom med i spejderarbejdet, da der kort tid efter bevægelsens start herhjemme blev oprettet en trop på Schneekloths skole.

Da min fader blev 70 år i december 1923, måtte han søge sin afsked fra den kordegnegerning, som havde passet ham så godt. Kun i fem måneder fik han lov til at nyde sit otium, inden han døde i maj måned 1924.

Jonstrupperklassen 1916—1919 til korøvelse. (Dirigent: Cornelins).

Fra Stig Bredstrups Jonstrup.

I 1916 var det min tur til at tage til optagelsesprøve på Jonstrup.

På »Borgen« tilbragte vi et par spændende dage, og mange hjerter bankede lidt hurtigere, da »Fatter« trådte frem på trappen til hovedbygningens gennemgang med listen over de heldige. Jo, det gik. Nu skulle tredje generation af slægten på Jonstrup. Efter sommerferien mødte vi nye »Spirer«, spændte på hvad Jonstrup havde at byde os.

Lokalerne havde vi jo set ved optagelsesprøven. Men hvordan med indkvarteringsforholdene? Da der ikke var plads til alle, måtte nogle elever leje værelser ude i byen. De nærmeste, som kaldtes »hedningerne«, boede lige over for seminariet, andre i pensionaterne, hvor vi spiste, eller længere væk, men de fleste kom da til at bo på seminariet. Fiksedede man selv lidt op på de unægteligt spartansk udstyrede værelser, skulle man såmænd ikke beklage sig. Jeg kom til at bo på en tosengs stue på »Spirestalden« sammen med min klassekammerat Ernst Christensen det første år. De to sidste år fik de fleste af klassekammeraterne

gode værelser. Selv fik jeg det dejlige værelse ud mod gården i frontispicen i elevbygningen. De to vel nok mest eftertragtede værelser på fyret gik til Helge Jensen og Ernst Thomsen.

Kakkelovnsfyring på værelserne og et fælles stort »Halløj« i seminariets fjerneste krog udgjorde »bekvemmelighederne« de første år. Hertil kom restriktioner i medfør af den første verdenskrig, så vi måtte skiftes til at læse fire sammen på ét værelse, da der ikke kunne skaffes brændsel til mere. Belysningen bestod hos flere af en carbidlampe, som ikke sjældent opførte sig så slet, at den måtte transporteres ned i gården, hvor man dansede runddans om det spruttende uhyre. Forøvrigt nåede vi da at få elektrisk lys og rigtige toiletter, inden vi forlod Jonstrup.

Men alle disse ydre ting var jo underordnede i forhold til det daglige liv på seminariet.

Der er vist ingen tvivl om, at Stig Bredstrups Jonstrup kan karakteriseres som et overgangsled mellem det ældre Jonstrup med de gamle, mere stive former og et fremtidigt Jonstrup, der skulle honorere helt nye tiders krav til et seminarium.

Stig Bredstrup var en glimrende foredragsholder og i reglen en inspireret og inspirerende underviser. Når det imidlertid især i vort sidste seminarieår kunne ske, at undervisningen gik i stå og forstanderen stirrede ud ad vinduet og var langt væk, så var det meget undskyldeligt, eftersom forstanderparret blev ramt af den store sorg at miste deres eneste datter, så de en overgang måtte tage hendes tre børn i pleje.

I øvrigt kunne vi godt lide både »Fatter« og alle vore lærere: »Spectus« og »Steno«, »Wudden« og »Gumni« og »Peeder« (alle ved jo, hvem det er fra tidligere artikler i »Jonstrupbogen«) samt Kejser og Hauch, som endnu ikke havde fået jonstrupnavne, fordi de først kom til Jonstrup, da vi gik i henholdsvis 1. og 2. klasse.

Alle søgte de at give alt det, som de i deres samvittighedsfuldhed og med deres faglige viden formåede at give os under den gældende undervisningsplan og seminariets lokalemuligheder.

Særlig med hesyn til praktikundervisningen var mulighederne små. Man søgte at råde bod på de forholdsvis få timer, der kunne blive plads til hos inspektør Benzon i den lille øvelsesskole ved seminariet, ved at sende os til praktikundervisning i Måløv

hos lærer Munch, der forøvrigt var en meget dygtig underviser og praktiklærer.

Var vores praktikundervisning i 1918—19 beskeden, så blev der i nogen grad rådet bod derpå ved kostskolelivet på Jonstrup. På værelserne og på de mange spadsereture i det skønne Jonstrupvang blev både de forskellige fag og ikke mindst undervisningens former og muligheder tit drøftet både ivrigt og indgående og blev derved et værdifuldt supplement til seminariets praktikundervisning. Ligeså var kammeratlivet en stor støtte under de udefra kommende vanskeligheder i vor seminarietid, både over for de førnævnte krigsrestriktioner og ikke mindst under en spansksygeepidemi i 1918, hvor seminariet måtte lukke en tid, og eksamenspensummet måtte skæres ned.

Heldigvis blev der da også tid til sammen at glæde sig over de lyse sider og de gamle traditioner; over turene til »Øjet«, over dus-gilderne og over det berømte efterårsbal med dilettantkomedie, hvor vi hentede damerne i Måløv og fik dem indkvarteret hos lærerne eller på pensionaterne om natten. Der var også gode koncerter og interessante foredrag oppe i musiksalen. Blandt foredragsholderne gjorde ikke mindst Rudolf Bruhn indtryk på

Seminariets lærerstab 1918.

»EMBEDSMÆNDENE« 1918—19

N. P. Andersen
Digterkonge

Betz
Fanebærer

Carlsen
Borgkordirigent

Clausen
Brandermajor

Folmer Hansen
Gymnastikinspektør

Helge Jensen
Borgskriver

H. J. Jørgensen
Trommeslager

os som den levende og engagerede lærer og ungdomsarbejder, han var. Der var derfor sorg på seminariet, da han døde under den spanske syge, og de fleste seminarieelever var med til hans begravelse på Vestre Kirkegård.

I vor klasse fandt vi straks sammen i et ualmindeligt godt kammeratskab uden klikevæsen. Trods det synes jeg, én særlig bør nævnes: Cornelins, vores prægtige og gennemmusikalske ven fra De vestindiske Øer. Mange kender ham fra hans mange foredrag og negro-spirituals rundt om i foreninger og på skoler.

En af de sidste dage på seminariet samledes klassen, og man enedes om at mødes hvert femte år frem i tiden. Helge Jensen og Jørgen Brandt blev sammen med mig selv valgt til at arrangere disse møder. Tilslutningen til disse sammenkomster har altid været stor, og så har vi endda fornøjelsen af at have vore koner med. Vi glæder os til disse kammeratmøder, hvor vi selvfølgelig altid tager en tur til »Øjet« og stenen, som vi var med til at trække på plads, da vi gik i 2. klasse; og vi glæder os især til næste år, hvor vi kan fejre vort 50-års jubilæum.

Så kom den sidste aften på Jonstrup, hvor vi med fanen i spidsen og selvfølgelig syngende den gamle borgersang drog ud til »Øjet« og i en egen vemodig stemning hørte afskedskvartetten lyde over sønen til os. Derefter overdrog »embedsmændene« deres »embede« til den kommende 3. klasse. Selv afleverede jeg fanen; ganske pudsigt overværede jeg nøjagtigt 30 år efter, at min søn, som også havde været fanebærer, lod den gamle fane gå videre.

Med afskedsgildet om aftenen var vor jonstrupæra slut, og lærerembederne ventede på os, for i 1919 var der også lærermangel, ligesom nu.

Inden jeg begyndte min lærergerning, gav min fader mig ét råd med på vejen: Søg altid at holde god disciplin med det gode.

Ja, selvfølgelig; men hvordan?

Inden jeg havde undervist ret længe, blev jeg klar over, at det kun kunne ske ved at praktisere det, jeg havde lært i Schneekloths skole og i spejderarbejdet: elevernes selvvirksomhed og personlige engagement, hvor det var muligt, både i undervisningen og i skolens daglige liv.

Det første år tog jeg et lærerembede ved Tølløse realskole, da jeg gerne ville lære arbejdet at kende ved en privat realskole, inden jeg søgte ind i folkeskolen. Men derefter faldt hele mit virke på tre år nær i de stærkt voksende kommuner vest for København, først i Hvidovre og derefter i Brøndbyerne, for så havde jeg let adgang til lærerhøjskolen. Resultatet blev da også syv årskursus.

Efter sommerferien 1920 begyndte jeg som timelærer ved den gamle skole i Hvidovre landsby. Der var 4 klasser i skolen, og vi var 3 lærere og en håndgerningslærerinde. (Ja, det var altså i Hvidovre). Førstelæreren var Claus Petersen, der også var gammel jonstrupper, og hvis første embede havde været som hjælpe-lærer hos min fader i Slangereup.

Desværre havde jeg i krigstiden fået pådraget mig en ubehagelig mavekatar, så jeg måtte søge noget lettere arbejde. Først blev jeg kordegn ved Sundby kirke. I den periode fandt jeg min kone, og vi blev gift i Jesuskirken i august 1922. Så fulgte et godt årstid som andenlærer i Asnæs. I 1924 havde jeg heldigvis fået mit helbred helt i orden, så jeg efter sommerferien kunne søge tilbage til Hvidovre, hvor man begyndte skoleåret i den første tredjedel af den nye skole på Kettevej. Skolevæsenet var nu blevet købstadordnet og Claus Petersen udnævnt til overlærer (skoleinspektør). Nu blev der gang i foretagendet. Folk flyttede ud i så store mængder, at vi måtte lægge nyt skema tre gange i løbet af ét skoleår, og klasserne blev overfyldte. Hvad siger man til 48 elever i en 1. klasse, eller 54 elever i en 4. klasse med 3 elever på hvert bord? Jeg har prøvet begge dele. Efterhånden blev skolen bygget færdig, og der blev bygget en skole ved stranden, så der kunne blive et mere rimeligt elevtal i klasserne.

Da der i 1932 blev et førstelærerembede ledigt ved Brøndbyvester skole, fandt jeg tiden inde til at søge en selvstændig stilling. Jeg søgte embedet og fik det og blev samtidig kirkesanger ved Brøndbyvester kirke.

I de første ti år var skolen stadig landsbyordnet med fire og senere fem klasser. Forøvrigt var der den mærkværdighed, at skolen foruden førstelæreren havde to lærerinder, for min forgænger havde ikke ønsket at få ansat en andenlærer!! Vi havde nogle dejlige år i den røde skole på bakken med et udmærket og

hyggeligt samarbejde med de to kvindelige kollegaer og med en venlig befolkning i landsbyen. Men hvordan nu med eleverne?

De fleste var ikke fra landsbyen, men fra Vesterled, Brøndbyernes første udstykningsdistrikt, der lå lige på grænsen til Glostrup og med en ret lang skolevej. Det skabte visse modsætningsforhold mellem de to bydele og mellem børnene i skolen. Der var ikke andet for end at besøge hjemmene i Vesterled, når noget brændte på; og så måtte vi have fat i *alle* forældrene, dels for at se at få dette modsætningsforhold ud af verden, men lige så meget for at se at få dem interesseret i et *positivt* samarbejde mellem skole og hjem om alle de nydannelser, som den rivende udvikling i samfundet også ville medføre i skolens daglige liv og i dens undervisningsformer.

Kun en lille måned efter min tiltrædelse den 1. oktober 1932 sammenkaldte jeg til forældremøde, og skolens gymnastiksal var fyldt af interesserede forældre. Dette møde blev indledningen til et konstant samarbejde mellem skole og hjem, som efterhånden blev udbygget med de mange former, som mødet mellem skole og hjem har i dag. Og hvilken hjælp blev ikke dette samarbejde! Sammen med forældrekrederen, som altid var flink til at hjælpe skolen til at skaffe penge til veje ved afholdelse af fester og bazarer, blev vi i stand til jævnligt at få fat i skolens foregangsmænd, som ved foredrag med efterfølgende diskussioner jævnedes vejen ikke alene hos forældrene, men også hos skolekommission og sogneråd for det nye, der *måtte* komme. Ja, på adskillige områder blev vi vist endda blandt pionererne.

Skolesparekasse blev indført straks. I 1933 var vi for første gang i lejrskole hos Arvin på Raunstrup. Samme år mødte jeg viceskoleinspektør Larsen fra Glostrup og skoleinspektør Lund i Herlev ved et frokostbord i Tivoli på et skolemøde. Vi havde samme interesser og blev enige om at starte »De vestlige omegnskommuners skoleidrætsstævne«. Ca. 400 elever fra Glostrup, Herlev og Brøndbyerne mødtes samme efterår på idrætsbanerne i Glostrup og vi morede os storartet. Senere kom Tåstrup og flere kommuner med. Nu har hver af kommunerne deres eget idrætsstævne med 1000 deltagere eller flere.

I 1945 blev der indført seksualvejledning først ved skolelægen, senere ved lærerne, og i 1953 sendte vi i samarbejde med

Glostrup Rotaryklub for første gang 24 elever på erhvervspraktik. Disse gøremål nævnes som enkelte eksempler på, hvad skolen opnåede i samarbejde med forældrene.

I de ti landsbyskoleår blev der også tid til flere interessante ekstrahverv. Jeg blev bestyrelsesmedlem og senere formand for asylet, som var blevet stiftet i 1870 af bispinde Monrad, ligesom jeg blev Brøndbyernes repræsentant i bestyrelsen for »Historisk Selskab for Glostrup og Omegn«, m. m.

Ikke mindst interessant blev mit arbejde først som kasserer og senere som sekretær i 10 år i D.L.F.'s kreds 3 a, der dengang med sine ca. 400 medlemmer omfattede alle kommunerne i Københavns omegn. Dette arbejde medførte, at jeg to gange igen kom til at bo på elevbygningen på Jonstrup som »bureauchef« ved instruktionskursus arrangeret af daværende amtsskolekonsulent Ebbe Stephansen i samarbejde med amternes lærerkredse. Jeg ved dårligt, hvad der var mest spændende: at deltage i de udmærkede kurser, eller igen at bo på det gamle seminarium.

I slutningen af trediverne var udstykningen af gårdene i Brøndbyerne og udflytningen fra København begyndt at tage fart, så man blev klar over, at man ikke længere kunne klare sig med de to landsbyordnede skoler i Brøndbyvester og Brøndbyøster og den toklassede skole ved Brøndby Strand. I 1942 blev Brøndby strandskole foreløbig nedlagt og strandens børn kørt til en nybygget købstadordnet centralskole i Brøndbyvester. Den blev indviet under festlige former den 11. august af daværende undervisningsminister Jørgen Jørgensen. Samtidig blev jeg selv udnævnt til overlærer.

Da Brøndbyvester skole var den centralskole, der lå nærmest København, fik vi tit interessante besøg af skolefolk udsendt fra undervisningsministeriet; ja, der kom sågar en dag en sort skoledirektør fra Trinidad.

Først den 5. maj 1956 indviedes den færdigbyggede Brøndbyvester skole; men da var der også i mellemtiden blevet bygget nye skoler både ved Brøndby Strand og i Brøndbyøster.

Imidlertid voksede kommunen stærkere og stærkere. Skolevæsenets stadige problem blev derfor nye skoler, nyt materiel, nye lærere. I mine sidste år blev der normeret mellem 20 og 30 nye embeder hvert år. Derfor måtte skolevæsenet have sin egen

ledelse og administration. Den 1. april 1957 blev jeg ansat som stadsskoleinspektør — en problematisk stilling i hvert tilfælde i en stærkt voksende kommune, når man skal passe både sin skole og det samlede skolevæsen. For mig gik det, fordi jeg havde to viceskoleinspektører, der hver især var fuldt kvalificerede og altid villige til at fungere som souschefer, når jeg var engageret uden for skolen.

Da kommunens indbyggerantal passerede de 20.000, fik kommunen normeret et skoledirektørembede, og den 1. januar 1963 tiltrådte jeg dette embede. Nu måtte jeg sige farvel til min embedsbolig og det daglige samvær med mine kolleger, som jeg satte megen pris på, og flytte min virksomhed ud i kommunens administrationsbygning, der forøvrigt er præmieret for smukt byggeri. Her fik jeg et dejligt kontor, og i tre gode år nød jeg helt at kunne samle mig om ét job. Pr. 31. december 1965 tog jeg min afsked, så min eftermand kunne komme igang, inden de nye myndigheder skulle tiltræde i april måned 1966.

I de godt 33 år, der blev beskåret mig i Brøndbyerne, voksede skolevæsenet fra 3 skoler med ca. 300 elever og 7 lærere til 6 skoler med 4898 elever og 236 lærerkræfter. Samtidig oplevede man en evolution, der til tider har haft næsten revolutionerende omvæltninger til følge både på undervisningens område, men også med hensyn til arbejdsmetoder og brug af materiel, for ikke at tale om omgangsformerne mellem lærere og elever og mellem skole og hjem. Det var altid et interessant og spændende arbejde, men også et krævende arbejde, ja, et heldagsarbejde den meste tid.

Nu nyder jeg mit otium, glæder mig over at være kredsformand for pensionisterne i Københavns omegn — og ser med et smil på, hvad der foregår i skolen i dag.

Så slutter jeg og lader min søn fortsætte.

Alfred Betz.

FRA GEORG CHRISTENSENS OG MORVILLES JONSTRUP

Jonstrup Seminarium 1944 viste et broget billede. Vi var en flok håbefulde unge mennesker, der kom fra det et-årige præparandkursus i Karise for at søge optagelse på den hæderkronede læreanstalt. Optagelsesprøven foregik i lokaler rundt omkring i Ballerup. Så vidt jeg husker, varede prøverne kun en dag, og sent om eftermiddagen blev vi så kaldt sammen på teknisk skole og fik at vide, om vi havde bestået. Jeg var en af de lykkelige og startede min karriere som seminarieelev i august.

De ydre forhold var præget af besættelsen: mørklægning, rationering, biler med gasgeneratorer, tyske uniformer i gaderne, vanskeligheder ved at skaffe brændsel, tøj o.s.v. Men også arbejdet på seminariet var præget af okkupationen. Seminariet var besat af tyske flyvetropper, og undervisningen foregik for størsteparten i Ballerup i lokaler på teknisk skole, præstegården, biblioteket og kommuneskolen, mens visse timer var henlagt til et lokale hos købmanden i Jonstrup, hvor der var en samling af biologipræparater. Da der jo ikke var noget kollegium til rådighed, var vi indkvarterede i lejede værelser i og omkring Ballerup. Vi blev mødt med megen forståelse og venlighed, og så vidt jeg ved, fik alle værelser uden større besvær.

Det var de vilkår, vi startede under i 1944. Vores skema ville i dag omgående have forårsaget demonstrationer og protesttog, idet de forhold, vi måtte arbejde under med hensyn til vandring fra det ene undervisningslokale til det andet, ikke adskiller sig synderligt fra det, der i dag bydes de studerende ved universitetet, blot med den forskel, at transporten dengang var væsentlig mere kompliceret. Nogle havde cykler, og nogle var endda så heldige, at de havde dæk, der kunne bruges. Havde man ikke det, ja, så måtte man klare sig med busserne, der stønnende og prustende hakkede af sted ved hjælp af stinkende gasgenerato-

rer. Vi kunne f. eks. begynde undervisningsdagen på teknisk skole i Ballerup, fortsætte hos købmanden i Jonstrup og slutte af i præstegården i Ballerup. Havde man en cykel, gik det endda, men skulle man med bussen, var det for det første et spørgsmål, om den kom til tiden, og derefter et spørgsmål, om der i det hele taget var plads. Jeg mindes endnu, hvordan jeg selv vinterdage sad på den ene forskærm af bussen og en af mine kammerater på den anden, mens vi holdt hinanden i hånden henover køleren for ikke at falde af. Spørgsmålet er så, hvad der var mest ubehageligt: at stå som sild i en tønde inde i vognen med en tung odeur af fugtigt tøj eller være udenfor, hvor der dog var relativt god plads og frisk luft.

Når man tager disse forhold i betragtning og betænker, at vi selvfølgelig var kolossalt optaget af de store begivenheder, der fandt sted inden for og især uden for landets grænser, var det en meget positiv ting at kunne konstatere, at det alligevel lykkedes at skabe sammenhold og en vis fællesfølelse hos os elever.

Æren herfor må i første række tilskrives dels daværende forstander Georg Christensen, som var en stor personlighed, og dels lærerstaben, der måtte arbejde under disse vanskelige forhold i fremmede lokaler uden tilstrækkelige hjælpemidler.

Det ville være uretfærdigt at fremhæve visse lærere på andres bekostning. 2 af vore lærere havde dog visse problemer, som deres kolleger var forskånet for. Det var Hauch og Kejser, der begge boede på den »forkerte« side af pigtråden i det område, der af tyskerne var indlemmet til flyveplads. Begge kunne fra deres hjem færdes uhindret, men med passerseddel ud og ind gennem den bevogtede indgang til flyvepladsen. Hauch var sognerådsformand i Værløse kommune, en særpræget personlighed, som man måtte respektere, selvom man ikke altid var enig med ham. Han var tilsyneladende uberørt af de vanskeligheder, som tyskerne tilstedeværelse i hans kommune forårsagede, i hvert tilfælde kom det aldrig til udtryk, når han underviste i geografi eller biologi i det lille lokale hos købmanden. Han var meget politisk interesseret, og efter krigens afslutning arrangerede han bl. a. en studiekreds, hvor vi i forbindelse med nogle radioudsendelser diskuterede de ting, der på det tidspunkt optog os voldsomt, nemlig alle de problemer, der opstod herhjemme og i ud-

landet efter fredsslutningen. Hauch kunne godt lide at diskutere, sommetider også i timerne, hvorfor han bar øgenavnet »Væveren«. Jeg kan endnu se ham for mig, når han skulle ud: En stor stout mand med spadserestok, diplomatfrakke og grundtvighat.

Kejser var en ældre mand, da vi havde ham i religion og historie. Han var tilsyneladende upåvirket af alt, hvad der foregik omkring ham. Han brugte uanfægtet sin uafskærmede lommelygte, når han efter mørkets frembrud skulle til sit hjem på trods af gentagne henstillinger fra tyskerne om ikke at anvende den indenfor flyvepladsens område. Det irriterede ham, for selvfølgelig blev han jo nødt til at bruge sin lommelygte, når nu disse idiotiske tyskere havde påbudt mørklægning, så man ikke kunne se en hånd for sig. En strålende klar sommerdag havde vi »Jahve«, som var Kejsers kælenavn, i religion hos købmanden i Jonstrup. Pludselig hørte vi motorlarm fra flyvere og en kraftig skydning fra Værløse. Samtlige elever sprang ud af lokalet, og vi nåede at se flere engelske mosquito-jagere stryge hen over hovedet på os i få hundrede meters højde. Vi vinkede som gale og råbte og skreg, selv om der stod et par hipofolk ved siden af os og så sure ud. Efter en langvarig og ophidset diskussion fik vi os igen placeret i klassen. »Jahve«, som ikke på noget tidspunkt havde deltaget i diskussionen, fortsatte uberørt sin undervisning: »Som jeg sagde, før vi blev afbrudt, så står der i 3. kap., 2. vers . . .«

Vi var flere fra seminariet, der på den ene eller anden måde var impliceret i modstandsbevægelsen. Det gik jo selvfølgelig i nogen grad ud over arbejdet, men vi hørte på det tidspunkt sjældent bebrejdelser over, at vi mødte uforberedte. Jeg husker den 4. maj om aftenen, som var det i går. Vi var en lille gruppe, der var på skydeøvelser med maskinpistoler i en mose bag ved Måløv. Pludselig ser vi en af vore kammerater komme ned imod os på cykel, vildt fægtende og råbende et eller andet. Vi troede et øjeblik, at hipo-folkene havde opdaget os, men fandt snart ud af, hvad den virkelige årsag var. Den følelse af glæde og befrielse, som jeg havde forventet, udeblev fuldstændig. Med en mærkelig tom fornemmelse konstaterede jeg nærmest apatisk: »Nå, så er det overstået. Hvad så?«

Der fulgte nu en hektisk tid med patruljevirkksomhed, mere eller mindre retfærdige arrestationer, vagttjeneste ved flygtningelejre o.s.v. Det varede ved, indtil seminariet begyndte i august.

Det, der nu var spændende for os, var: »Hvornår kommer vi tilbage til Jonstrup?« Vi blev i første omgang skuffede, for seminariet blev omgående overtaget af Røde Kors, som beslaglagde bygningerne til en flygtningelejr for polske flygtninge, og først i foråret 1946, så vidt jeg husker, lykkedes det os at komme tilbage til det sted, hvor vi rettelig hørte hjemme. I betragtning af de omstændigheder, vi havde arbejdet under, må man vist sige, at det var gået over forventning i Ballerup, men selvfølgelig var der mere samling over seminarie- og kollegielivet i selve Jonstrup, og undervisningsmæssigt var det et betydeligt fremskridt.

Under vor forvisning havde vi efter bedste evne forsøgt at holde de gamle traditioner i hævd som f. eks. øjetur, spirefest o.s.v. Vi kunne nu i de rette omgivelser føre disse gamle ritualer videre, som er så levende beskrevet i »De seks«. Jeg tror at kunne sige, at vi hyggede os ved at foretage disse ting, selvom det måske nok var med en vis overbærenhed, at vi tog de nye med på øjetur, lavede optagelsesprøve o.s.v.

I foråret 1946 søgte de amerikanske og engelske okkupations-tropper i Tyskland civil arbejdskraft, bl. a. til censurering af post, telegraf og telefonsamtaler. Jeg havde flere samtaler med Georg Christensen, som resulterede i, at jeg fik et års orlov fra seminariet, og forstanderen gav endda udtryk for, at han syntes, det var en god ide at søge sådan en stilling. Jeg blev ansat hos amerikanerne og blev stationeret i München i 8 måneder og i Augsburg i 3. Det var en overvældende oplevelse. Jeg kunne på nærmeste hold iagttage følgerne af krigen. Intet var på det tidspunkt genopbygget. Der var højst foretaget lidt oprydningsarbejde hist og her, så gaderne var nogenlunde fremkommelige. På vej til vort bestemmelsessted ankom vi til Hamburg om aftenen ved solnedgang, og det gjorde et dybt indtryk på de 8—9 danskere, der var med, at se denne kæmpeby som en stor ruindyngel i ordets allerbøgstaveligste forstand. I centrum var der, så langt øjet rakte, kun murbrokker og forvredne jernbjæl-

ker, der stod i skarp silhouet mod den luerøde aftenhimmel. Efter at have været i München nogle måneder undredes man over, at så mange mennesker ikke bare kunne overleve dette ragnarok, men ydermere have kræfter og evner til så effektivt at gå i gang med genopbygningsarbejdet. Velforsynet med tøj, amerikanske cigaretter og andre forbrugsgoder, der herhjemme stadig i 47 var mere eller mindre uopnåelige, fortsatte jeg på seminariet til 49.

Den største begivenhed i de år var forstanderskiftet. Georg Christensen gik af, og i stedet fik vi Åge Morville. I Georgs tid havde seminariet haft meget store vanskeligheder, forårsaget af beslaglæggelsen af Jonstrup, og for Morville begyndte vanskelighederne så småt få år efter hans tiltrædelse, da man begyndte at snakke om, at det var nødvendigt at flytte. Dels ønskede flyvevåbenet at udvide Værløse flyveplads, dels var der efterhånden for meget spektakel på grund af jetjagerne, og endelig var Jonstrup håbløst umoderne, og det ville være urationelt og alt for bekosteligt at modernisere de gamle bygninger under disse forudsætninger.

Det var dog ikke problemer, der fik nogen indflydelse på vor hverdag i de to sidste år. Livet gik sin normale gang: om formiddagen undervisningen, der blev betragtet som et mere eller mindre nødvendigt onde, om eftermiddagen aktiviteter såsom forberedelse til den følgende dag, te- eller kaffesammenkomster i køkkenerne, akkompagneret af rædselsfulde mislyde fra de værelser, hvor ens kammerater øvede sig i den ædle kunst at frembringe musik ved hjælp af 4 tarme spændt henover en oval kasse, og fandt man livet uudholdeligt, kunne man altid gå en tur i Jonstrup Vang til sjælens almindelige husvalse. Der var de hyggelige aftener, hvor man havde improviserede sammenkomster og over en øl eller to lagde verdensproblemerne til rette i voldsomme diskussioner. (En af de ting, som vi bl. a. diskuterede, var metodik- og praktikundervisningen og i denne forbindelse, at der efter vor opfattelse var for lidt samarbejde mellem øvelsesskoler på den ene side og seminariet på den anden. Det vækker i nogen grad til eftertanke, at jeg 19 år efter, hvor jeg selv har praktikelever, hører de samme klagetoner). Der var »slagsmål« mellem kavallerfløjen og de andre med vandbomber

og skumslukkere som særdeles effektive nærkampvåben, og der var de hyggelige og morsomme fester, som alle så hen til. Et par gange havde vi udveksling med et norsk lærerseminarium i Hamar. Vi var deroppe om efteråret og fik en strålende modtagelse, hvorefter de besøgte os. Desværre løb det ud i sandet igen, vistnok fordi Hamar var et studenterseminarium med både mænd og kvinder, mens Jonstrup på det tidspunkt endnu var et rent mandsseminarium.

Efter at jeg det sidste år var udnævnt til fanebærer og havde passet mit embede efter ringe evne, blev jeg dimitteret i 1949. Forløsningsen time slog, hvorefter jeg tre dage senere måtte til Sandholmlejren for at aftjene min værnepligt som garder. Derefter blev jeg ansat ved Gentofte Kommunes Skolevæsen, hvor jeg har været siden med en afbrydelse på 2 år, hvor min kone og jeg var ansat ved det grønlandske skolevæsen med tjeneste i Holsteinsborg. Sammen med vore 4 børn havde vi nogle dejlige år og forstår i hvert tilfælde nu den kolossale opgave, vi har påtaget os i Danmarks nordligste amt.

Et par år efter, at jeg var dimitteret, blev der sammenkaldt til et møde på Jonstrup med det sigte at bevare seminariet. Det fik lov til at fortsætte, men som bekendt i andre omgivelser. Efter min opfattelse kan man kun glæde sig over, at det er lykkedes at skabe så fine rammer om uddannelsen. Det gamle, »rigtige« Jonstrup kunne ikke overleve (alene det, at man optog *kvindelige* seminarieelever, viser i hvilken retning det bar!) det var en afsluttet epoke, et stykke historie. Man kan i sit stille sind glæde sig over at have oplevet dette milieu samtidig med, at man erkender, at den udvikling, der er sket, betyder, at de lærere, der i dag begynder deres arbejde i skolen, efter min opfattelse er væsentlig bedre rustet til deres gerning, end vi var.

Med et lille stænk af vemod læser jeg mit »*rigtige*« dimissionspapir igennem og konstaterer ikke uden en vis stolthed, at spørgsmålene: »Kan gilde forestå?« og »Kan bjørn bære?« i begge tilfælde besvares bekræftende af eksamenskommissionen.

Mon det eksisterer endnu? Hva' med traditionerne?

Niels-Christian Betz.

P. S. Vi fra »Det gamle Jonstrup« kan kun slutte vor beretning med en hilsen og hyldest til rektor Morville, som med så stor interesse og så megen dygtighed evnede at føre seminariet over mellemstadiet i Lundtofte til »Det nye Jonstrup« på Trongårdsvej med de smukke bygninger og de moderne og formålstjenlige undervisningslokaler.

STÆVNE PÅ JONSTRUP

Den 5. juni 1969 holder Jonstrupsamfundet stævne på seminariet med følgende program:

- Kl. 14.00: Kaffebord.
          Generalforsamling.
- Kl. 15.30: Udflugt til »Øjet«.
- Kl. 18.00: Smørrebrød.

Dagsorden for generalforsamlingen 1969:

1. Formandens beretning.
2. Redaktørens beretning.
3. Kassereren fremlægger regnskab.
4. Valg. (Thomsen og Radoor Paulsen er på valg).
5. Eventuelt.

Indmeldelse til stævnet sker ved indsendelse af kr. 20,— til kassereren, lærer Asger Bang, Kobbervvej 27, 2730 Herlev. (Giro 1457) senest 31. maj. De 20 kr. dækker 2 gange kaffebord og smørrebrødsbordet. Alle jonstruppere er velkomne. Nærmere program i »Folkeskolen« ca. 15. maj. Seminariets adresse er Trongårdsvej 44, Kgs. Lyngby. Rutebil fra Lyngby og Klampenborg hvert 20. minut.

PS. Betaling for stævnet kan ske samtidig med betaling for årbogen!

Kontigentforhøjelse.

På grund af de stigende udgifter ved udgivelsen af »Jonstrupbogen« har bestyrelsen desværre fundet det nødvendigt at forhøje kontigenten til Jonstrupsamfundet til 15 kr. for almindelige medlemmer, 10 kr. for samgifte og pensionister. Forhåbentlig er medlemmerne indforstået hermed.

ÅRETS GANG PÅ JONSTRUP

1968, eller rettere — for at komme tidens sprogbrug nærmere — »revolutionsåret 1968«, er gået, og redaktøren af Årbogen har udbedt sig et referat af »årets gang på Jonstrup«.

»Revolutionsåret 1968«? »Ned med professorvældet«, »medbestemmelsesret NU« eller »uddannelsesløn«. Disse slagord genskaber sikkert for de fleste erindringer om studenteruroen på Københavns Universitet. Tingene blev nævnt ved deres rette navn og uden omskrivninger, ligesom adressen også var tydelig nok. Studenternes dårlige studieforhold på Københavns Universitet var ikke et lokalfænomen. I flere europæiske hovedstæder havde man tilstande, som et par uger ligefrem lignede en rigtig revolution. Jo, vel blev 1968 et »revolutionsår«, når det gjaldt områder inden for uddannelsen. Ja, det vil sige, seminarierne gik fri. »Revolutionen« gik fuldstændig hen over hovedet på de lærerstuderende, og intet nævneværdigt skete på seminarierne. Er en forsinket revolution på vej, eller skal grunden søges andetsteds?

Ved en analyse af læreruddannelsens struktur og organisation, ved forsøg på at finde et evt. svar på ovennævnte spørgsmål må man nok se nærmere på, hvordan den enkelte studerendes kontakt til lærerkollegiets medlemmer, ligesom til seminarielelsen, er. Man må spørge, hvordan samarbejdsorganernes struktur og samarbejdets praktiske gennemførelse fungerer. I så tilfælde er det nok værd at hæfte sig ved, at kontakten den studerende og lærerkollegiet/seminarielelsen imellem er karakteriseret ved en daglig kontakt. Den lærerstuderende bliver ikke i samme grad som f. eks. den universitetsstuderende en anonymitet, der drukner i massen. Grupperne er ikke større på seminariet, end at den personlige kontakt har rimelige muligheder. Problemers afvikling finder sted, før de har vokset sig store, endside har nået »gordiske knudetilstande«, hvor »revolutionsagtige« til-

stande synes eneste mulige løsning på problemerne. Skulle problemerne alligevel blive komplicerede, mener jeg at kunne sige, at vore samarbejdsorganer er så udviklede og specialiserede, ligesom de er karakteriseret ved stor forhandlingsmæssig fleksibilitet og -spændvidde, at sammenbrud synes illusorisk.

Læreruddannelsen er for øjeblikket baseret på 2 love, dels på loven af 1954 og dels på loven af 1962, »Bemyndigelsesloven«. På samme uddannelsesinstitution gives den samme uddannelse, men efter 2 forskellige uddannelsesmønstre. For alle tilfældes skyld suppleres de 2 førnævnte læreruddannelser nu med en tredje: »Læreruddannelsesloven af 1966«. En sådan baggrund fra lovgivningsmagts side synes nok at kunne rumme faren for problemer af særlig karakter. Men indtil dato har de implicerede parter altså klaret prøvestenen.

Jeg håber, dette også må blive tilfældet ved forberedelserne til 1966-lovens ikrafttræden pr. august 1969, ligesom ved dens praktiske funktion fremover. For det er vel først nu, de største opgaver og dermed de største krav til en samarbejdets smidighed stilles. 1966-loven rummer store perspektiver. Lad mig nævne spørgsmål som f. eks. »de studerendes evt. repræsentation i lærerråd«, den større kompetence, som tænkes pålagt samarbejdsorganerne, de store krav til praktik- og praktikumuddannelsen og endelig, men helt afgørende, den lærerstuderendes indkøring i et uddannelsessystem og -miljø, som ligger de såkaldte højere uddannelser nærmere end nogensinde. Og alt dette på en institution med 75 pct. overbelægning.

Det er mit håb, at denne nødvendige »revolution« kan gennemføres artikulert, at fornufts og emotioners dualisme undgås, at vi hele tiden vil være i stand til at holde os formålet for øje — en læreruddannelse, der indfrier folkeskolens hastigt voksende krav — i et reelt samarbejde, præget af engagement, interesse og gensidig inspirerende medleven.

I april og september arrangerede »Det pædagogiske Samarbejdsudvalg« studieuger i form af lejrskoler, ekskursioner, institutionsbesøg, kurser o. lign. Kurserne skal gøres til genstand for et par betragtninger, da jeg tror, at disse kursers værdi er et væsentligt, ja, måske ligefrem nødvendigt incitament i det daglige studium.

Dan Bo Andersens og Søren Hansens meget omdiskuterede »aktivforedrag« vendte ganske givet op og ned på manganen en studerendes overvejelser angående undervisningssituationens metoder og tilrettelægning. Aktivforedraget var engagerende: vi slog smut med øjnene, stjal øjne og leverede dem omhyggeligt tilbage igen. Vi telefonerede uden lyd og opsnappede lyde. Sad indespærrede i kasser og sloges for at slippe ud. Pustede os op som balloner og lod gassen gå af os. Vi agerede aber, munke, statuer — og helikoptere. Vi hvinede som tandhjulsmaskiner og kurrede som el-motorer. Sprang op fra gulvet som trolde af æsker og indtog stillinger. Sæbeboblede rundt i lokalet og eksploderede omkring på gulvet. Vi var aktiviserede og ind imellem stillesatte ved teoretiske udredninger — på DET kursus.

Et kursus i »Creative dramatics« under ledelse af englænderen John McEwans, tangerede nok aktivforedraget, men samtidig blev »den pædagogiske dramatik« gjort til genstand for fordybelse. Pædagogisk dramatik er et teater uden tilskuere og et drama uden tekst: alle, som overværer det, tager også aktivt del i det (i dette tilfælde børn fra Trongårdsskolen og seminariets studerende) ved improvisation af såvel ord som bevægelser og handling — et musik supplement til skolens øvrige, mere eksakte fag.

Endelig skal de gruppedynamiske kurser nævnes. Den lærer-studerendes forståelse og indsigt i, hvilke faktorer der gør sig gældende i en gruppe, ligesom forståelsen af den betydning, gruppens strukturelle opbygning og forudsætninger har — hvad enten det gælder samfundet, skolen eller skoleklassen som gruppe — er overordentlig væsentlig for forståelse af gruppers funktion og udtryk og derfor absolut relevant studiebeskæftigelse.

På det kulturelle område har et initiativrigt musikudvalg stået som arrangør af koncerter med Sjællands Symfoniorkester, Den danske Kvartet med Heugette Dreyfus (en cembalokvintet af Antonius Soler), Trio Eriksson og Noel Lee. Desuden har musikudvalget, som en nyskabelse, arrangeret »Uformel koncert« med Viggo Synnestvedt, der spillede Chopin og Cèsar Frank, veksellende med oplæsning af studerende. Publikum kunne på hygge-

lig værthusmaner nyde de kunstneriske udfoldelser. Et arrangement, hvis succes må resultere i en gentagelse.

De traditionsbundne fester: revue/karneval, teateraften, forårskoncert og julefest skal nævnes og kommenteres.

Forårskoncertens clou blev naturligvis »Canons« og »The Four Kings« samarbejde. Ole Kinch, Frede Enkegård, Folmer Jensen og Knud Karlsen med violiner havde sammen med beatgruppen »Canon« udviklet nogle arrangementer af absolut plausibel art, hvilket da også siden hen blev officielt bekræftet ved en radioudsendelse. Et sjøvt initiativ.

Den nuværende 3.n havde sammensat en revue, hvis tekster og musikalske arrangementer var af kvalitet, hvilket ligeledes var tilfældet med revuens udførelse og opsætning. Revue/karneval arrangementet er ganske givet den mest krævende opgave inden for vore traditioner — ikke mindst efter at revuerne de sidste år har fundet et stade, som, hvis udviklingen fortsætter, vil berettige dem til sammenligning med studenter- og polytrevuerne.

Teateraftenen blev for første gang arrangeret af den nuværende 2.n idet traditionen, at studenterlinien arrangerer skuespil og normallinien revue, er blevet forandret, således at de implicerede klasser fordeler de 2 arrangementer imellem sig efter ønske. På programmet stod »Kantan«, et moderne No-spil af Yokio Mushima. Den særegne kulturelle baggrund, No-spillene har, havde stillet 2.n på en vanskelig opgave, men stor arbejdsmæssig indsats gav publikum en oplevelse af sjældnen atmosfære og intensitet.

Julefesten samlede igen i år størsteparten af seminariets stab. En højtidelig fest i en smukt udsmykket festsal. Juletalet holdtes af hr. Nedergård, og julehistorien læstes af studerende Bente Gudmundsen-Holmgren. De to 3. s'er havde fulgt tidligere års traditioner: instrumental-ensemble, kor og småkonkurrencer. En hyggelig julefest, som rektor afsluttede ved at ønske glædelig jul på sin måde: et oralt stykke artistisk kunnen iklædt uanede mængder versefødder og rim. Imponerende!

Sluttelig skal juleauktionen og en »Cabaret-aften« fremdrages. De sidste 2 år er de penge, som juleauktionen indbringer, blevet henlagt, idet det har været hensigten at skænke pengene som

økonomisk hjælp til børns ophold på skoler i udviklingslande og ikke — som tidligere — til »værdigt trængende« studerendes rejseudgifter i juleferien — en ordning, som må siges at høre de tider til, da lærerstuderendes studiefinancielle problemer var af en anderledes alvorlig karakter, end tilfældet er i dag.

En kombineret »cabaret- og diskotek-aften« har med stor succes været arrangeret på seminariet. En gruppe studerende stod som arrangør af en »fest«, hvis form og indhold tiltalte manges »hyggebehov«.

»Årets gang på Jonstrup«? Jeg har medtaget det, jeg fandt vigtigst, når sagen er en »årbog«, men velvidende, at det, der egentlig skaber års forløb på en uddannelsesinstitution, er det daglige studium, den daglige rutine, om man vil. »Den daglige rutine« på Jonstrup, tror jeg at kunne sige, har været præget af et behageligt samvær.

Den 10. jan., 1969.

Jonstrup Statsseminarium.

Palle Westergaard.

DIMITTENDER 1968

3-års linien

Andersen, Hanne Annie Resen
Andersen, Kaj Steen
Birch, Niels Christian Bruun
Dalsgaard, Helle-Grete
Dethlefsen, Ulla Schiøts,
Svendsen, Bodil, f. Eliassen
Fonsbøl, Hans Biering
Garming, Lise
Green, Niels Nedergaard
Haraldsen, Erik
Hartvig, Marianne
Høyer, Bjarne
Høyer-Hansen, Henrik
Jarde, Birgitte
Johansen, Else Ølgaard

Lundberg, Kirsten, g. Transø
Madsen, Anne Grethe
Munch, Fannie
Møller, Claus Tranberg
Neergaard, Knud Bruun de
Rasmussen, Kaja Rikki Eggers
Olsen, Birgitte Dahl
Olsen, Kristian Peter Heinrich
Steffen
Lund, Lone
Rasmussen, Birgitte
Rasmussen, Pernille Birgitte
Fortmeier
Schousboe, Finn

4-års linien

Andersen, Ulla Marie,
Berlin, Lilli
Christiansen, Vivian
Ellekjær, Hanne, g. Lindblom
Gjettermann, Lisa, g. Schrøder
Hansen, Willi
Høeg, Marianne Louise
Illum, Bent Mynster
Jacobsen, Jørgen Henning
Jensen, Inger Marie
Jespersen, Vibeke Transe
Johansen, Ida Inge-Lise
Krarup, Lisbet

Larsen, Signe Marie
Larsen, Susanne Schulz
Lauring, Vibeke Pia
Laursen, Jørgen
Lindblom, Kaare Albert
Lydolph, Henrik Knud
Pedersen, Gunhild Elisabeth
Pedersen, Jan
Pedersen, Peder Trane
Pilemann, Sonja Margrethe
Rasmussen, Ole
Toft, Benna
Villefrance, Einer

Witoslavsky, Robert Vincenz	Jonassen, Mogens Nordkild
Andersen, Sonja Mine	Kragh, Kirsten Regitze,
Berring, Birgitte, g. Røssberg	g. Kromann
Bjerg-Christensen, Eva, g. Ruhr	Krause, Jette Bodil, g. Haugaard
Jensen	Pedersen
Christensen, Kirsten Bente,	Kristiansen, Lene Elinor
g. Olsen	Kromann, Per Laust
Eshøj, Eva Doris, g. Skov	Larsen, Kirsten Marie, g. Seeberg
Gudnitz, Leif	Larsen, Maj Ingeborg
Hoppe, Maria-Therese	Lomholdt, Ole Carsten
Hvalsum, Jette	Olsen, Søren Krøjer
Jacobsen, Marianne, g. Nielsen	Pedersen, Ole Sten
Jensen, Birgit,	Petersen, Mette Johanne
g. Frimann Frandsen	Rasmussen, Leif
Jensen, Ulla Hornborg,	Rasmussen, Tonny
g. Andersen	Thirstrup, Lotte, g. Mahrt
Johansen, Birger René	Vestergaard, Klaus

REGNSKAB 1. JANUAR — 31. DECEMBER 1968

	Indtægt kr. ø.	Udgift kr. ø.
Kassebeholdning pr. 1. jan. 1968	595 12	
Kontingenter	4 827 00	
36 opkrævninger à 1,80 kr.	64 80	
Salg af årbøger	279 90	
Girorenter	9 60	
Repræsentation og møder		30 00
Fremstilling af årbogens 45. bind		3 639 90
Administration og redaktion		400 00
Tryksager		215 00
Porto, gebyrer m. m.		708 86
Kassebeholdning pr. 31. dec. 1968		782 66
	5 776 42	5 776 42

Ordruphøjvej 24, Charlottenlund.

Wilh. Thomsen.

Regnskabet revideret og bilagene kontrollerede. Kassebeholdningen forefandtes.

Eigil Rasmussen.

Helge Jensen

JONSTRUPSAMFUNDETS STYRELSE

Førstelærer Vilh. Hellested, Hellested pr. Hårlev, formand, lærer Asger Bang, Kobbervvej 27, Herlev, kasserer, overlærer Wilh. Thomsen, Charlottenlund, lærerinde fru Gerda Winkler-Carlsen, Guldborg, lærer H. V. Mortensen, Osted, seminarieadjunkt Ib Radoor-Paulsen Jonstrup, De lærerstuderendes repræsentant er Palle Westergård.

Årbogens redaktør: Seminariektor Børge Hjermov, Søndervej 70 B, 2830, Virum, modtager gerne bidrag og forslag til »Jonstrupbogen«.